EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 24.11.2022
COM(2022) 649 final

2022/0386 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Euroopa Liidu ja Moldova Vabariigi vahelise autokaubaveo lepinguga loodud ühiskomitees seoses ühiskomitee töökorra vastuvõtmisega ja lepingu jätkamisega

SELETUSKIRI

1. KAVANDATAV REGULEERIMISESE

Käesolev ettepanek käsitleb otsust, millega määratakse kindlaks Euroopa Liidu nimel Euroopa Liidu ja Moldova Vabariigi vahelise autokaubaveo lepinguga,[1] mis sõlmiti 29. juunil 2022 Lyonis (edaspidi „leping“), loodud ühiskomitees võetav seisukoht seoses

- ühiskomitee töökorra vastuvõtmisega vastavalt lepingu artikli 6 lõikele 6;
- lepingu jätkamisega vastavalt selle artikli 6 lõikele 2.

2. ETTEPANEKU TAUST

2.1. Lepingu kokkuvõte

Lepingu eesmärk on hõlbustada ajutiselt autokaubavedu Euroopa Liidu ja Moldova Vabariigi territooriumi vahel ning läbi nende territooriumi, andes täiendavad õigused lepinguosaliste vahelisteks transiit- ja kaubavedudeks tulenevalt Venemaa Ukraina vastase agressioonisõja tagajärgedest ja selle tekitatud märkimisväärsetest häiretest Moldova Vabariigi maanteetranspordisektorile. Praegu kohaldatakse lepingut kuni 31. märtsini 2023.

Lepingu kohaldamise ja rakendamise jälgimiseks ja kontrollimiseks loodi ühiskomitee. Ühiskomitee teeb otsused eelkõige oma töökorra vastuvõtmise ja lepingu jätkamise kohta. Lepingu jätkamise kohta teeb ühiskomitee otsuse hiljemalt kolm kuud enne lepingu kehtivusaja lõppu, st hiljemalt 31. detsembril 2022. Lepingu artikli 6 lõike 5 kohaselt võtab ühiskomitee oma otsused vastu konsensuse alusel.

Moldova ametiasutused ja komisjon on esialgselt kokku leppinud, et ühiskomitee esimene koosolek toimub 15. detsembril 2022.

2.2. Lepingu täitmise kontrollimine

Lepingu artikli 6 lõikega 1 kehtestati kohustus kontrollida lepingu täitmist, eelkõige vaadates korrapäraselt üle lepingu toimimise, pidades silmas selle eesmärke. Sellega seoses on Moldova ametiasutused esitanud komisjonile andmed lepingu rakendamise kohta. Need andmed hõlmavad eelkõige 2022. aasta kolmandat kvartalit, st lepingu kohaldamise esimest kolme kuud, ning näitavad järgmist.

- **Leping on edukalt toetanud Moldova majandust, suurendades oluliselt eksporti Moldovast ELi.** Moldova eksport ELi suurenes 2022. aasta kolmandas kvartalis (282,7 miljonit eurot) 2021. aasta kolmanda kvartaliga võrreldes 17,5 %. See tuleneb teravilja (+ 97,2 %), taimeõlide (+ 1377,8 %) ning puuviljade ja veini (+ 22 %) ekspordi suurenemisest. Praegu moodustab eksport ELi 60 % Moldova kogueksportidist ja see osakaal peaks veel märkimisväärselt suurenema.
- **Leping on olnud väga kasulik ka ELile.** ELi eksport Moldovasse suurenes 2022. aasta kolmandas kvartalis (387,5 miljonit eurot) 2021. aasta kolmanda võrreldes kvartaliga 41 %. Eelkõige on ligi neli korda suurenenud naftatoodete ekspordi maht. Eksport EList Moldovasse on olnud suurem kui eksport Moldovast ELi.

[1] ELT L 181, 7.7.2022, lk 4.

- **Moldova veoettevõtjatele lepinguga antud õigused ei ole toonud kaasa Moldova veoautode arvu suurenemist ELi teedel**. 2021. aasta kolmandas kvartalis tegid Moldova veoettevõtjad ELis 13 255 maanteevedu, võrreldes 14 983 veoga 2022. aasta kolmandas kvartalis, mis tähendab 13 % suurenemist. Tegelikult on ELi veoettevõtjad lepingu rakendamisest palju rohkem kasu saanud (ELi vedajate poolt Moldovas tehtud maanteevedude arv suurenes 2021. aasta kolmanda kvartali ja 2022. aasta kolmanda kvartaliga võrreldes 73 %), isegi kui ELi veoettevõtjate poolt Moldovasse suunduvate maanteevedude arv on palju väiksem kui Moldova veoettevõtjate poolt ELi suunatud maanteevedude arv (2021. aasta kolmandas kvartalis 3 327 ELi vedu võrreldes 5 572 veoga 2022. aasta kolmandas kvartalis). Niisiis võib kindlalt järeldada, et **lepingut ei ole rakendatud ELi veoettevõtjate kulul.** Samal ajal on Venemaa ametiasutused väljastanud Moldova veoettevõtjatele üle kahe korra vähem veolube (2021. aasta kolmandas kvartalis anti 4 406 luba ja 2022. aasta kolmandas kvartalis 1 943 luba). See näitab, et Moldova maanteetranspordiettevõtjad suutsid leida ELis alternatiivseid turge, et korvata majanduslike väljavaadete kadumist Venemaal.
- **Lepingul** koos Moldova ja Ukraina vahel sõlmitud sarnase maanteetranspordi lepinguga on **olnud solidaarsuskoridoride toimimisel oluline roll.** See on võimaldanud sujuvat kaubavoogu Ukrainast, leevendades survet sellega piirnevatele liikmesriikidele. Märkimisväärne ja enneolematu hulk esmatarbekaupu viidi Ukrainast ELi Moldova kaudu. Nii oli see teraviljaga (2022. aasta kolmandas kvartalis viidi Ukrainast läbi Moldova ELi 96 602 tonni teravilja, samas kui 2021. aasta kolmandas kvartalis oli see kogus 917 tonni) ja taimeõliga (22 708 tonni 2022. aasta kolmandas kvartalis, võrreldes 503 tonniga 2021. aasta kolmandas kvartalis). Näiteks võib täheldada Moldova kaudu Ukrainast ELi suunduva nafta ekspordi olulist suurenemist – 2021. aasta kolmandas kvartalis veeti sealtkaudu 503 tonni naftat, kuid 2022. aasta kolmandas kvartalis juba enam kui 22 708 tonni naftat. Samamoodi veeti 2021. aasta kolmandas kvartalis läbi Moldova ELi 917 tonni Ukrainast pärit teravilja, samas kui 2022. aasta kolmandas kvartalis liikus samal marsruudil üle 96 000 tonni.
- Lisaks on **leping** transpordisektori ja riigiasutuste jaoks oluliselt **vähendanud** lubade väljastamiseks nõutavate haldusformaalsustega seotud koormust.

2.3. Ühiskomitee

Lepingu artikliga 6 loodi ühiskomitee, kes jälgib ja kontrollib lepingu kohaldamist ja rakendamist ning vaatab korrapäraselt üle selle toimimise, pidades silmas lepingu eesmärke. Selle sätte kohaselt koosneb ühiskomitee lepinguosaliste esindajatest. Ühiskomitee otsused võetakse vastu konsensuse alusel ja need on lepinguosalistele siduvad.

Lepingu artikli 6 lõike 2 kohaselt kutsutakse ühiskomitee kokku hiljemalt kolm kuud enne lepingu kehtivusaja lõppu, et hinnata lepingu jätkamise vajadust, sealhulgas selle kestust, ja teha selle kohta otsus.

Vastavalt lepingu artikli 6 lõikele 6 võtab ühiskomitee vastu oma töökorra.

2.4. Ühiskomitee kavandatav akt oma töökorra kohta

Esimesel koosolekul võtab ühiskomitee lepingu artikli 6 lõigete 5 ja 6 alusel vastu otsuse ühiskomitee töökorra vastuvõtmise kohta. Töökord toetab ühiskomitee tegevust ja toimimist, et võimaldada lepingut nõuetekohaselt rakendada.

2.5. Ühiskomitee kavandatav akt lepingu jätkamise kohta

Esimesel koosolekul võtab ühiskomitee lepingu artikli 6 lõigete 2 ja5 alusel vastu otsuse lepingu kehtivuse jätkamise kohta kuni 31. detsembrini 2025.

Sellel on neli põhjust. Esiteks nähtub lepingu rakendamise kontrollimisest, et see on toonud kasu nii ELi kui ka Moldova kaubandusele. Maanteetransporditeenuste kasv on osutunud kasulikuks ka mõlema lepinguosalise maanteetranspordiettevõtjatele. Seetõttu puudub põhjus mitte pikendada lepingut, mille põhieesmärk on küll toetada Moldova majandust seoses Venemaa agressioonisõjaga Ukraina vastu, kuid mis on toonud ka ELile reaalset kasu. Teiseks on leping võimaldanud Moldoval alustada oma kaubanduse ümbersuunamist idast ELi ning on seega aidanud kaasa Moldova majanduse järkjärgulisele integreerimisele lääneriikide majandusse. Koos Ukrainaga sõlmitud sarnase maanteetranspordi lepinguga on see lihtsustanud ka Ukraina kaupade eksporti, aidates kaasa solidaarsuskoridoride toimimisele ja hoides pinnal kahe riigi majandust, mida EL on kohustatud lühikeses ja pikas perspektiivis toetama. Neid tegureid, millel on praeguses geopoliitilises kontekstis selge poliitiline tähendus, tuleks lepingu kehtivuse kavandatava jätkamisega tugevdada ja kinnitada. Kolmandaks tuleks lepingut tõlgendada ka nii, et see hõlbustab Ukraina ülesehitamist pärast Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu. Lisaks on EL tihedalt seotud rahvusvahelise Moldova toetusplatvormiga, mistõttu annaks iga samm, mida võib tõlgendada Moldovale juba antud toetuse tagasivõtmisena, negatiivse signaali ja kahandaks nii liidus kui ka väljaspool liitu selle platvormiga seoses ELi suhtes usaldust ning asetaks ta vastuolulisse olukorda.

Lepingu jätkamine kuni 31. detsembrini 2025 on vajalik, kuna algse lepingu sõlmimise põhjenduseks olnud tingimused kehtivad jätkuvalt ja seda tõenäoliselt veel mõnda aega. Venemaa agressioon Ukraina vastu intensiivistub ning enamik vaatlejaid ei näe ette selle agressiooni lõppemist lähitulevikus. See tähendab ka seda, et Musta mere sadamate kaudu toimuv meretransport, mis võib olla Moldova ekspordi jaoks üks transiiditeid, jääb endiselt väga piiratuks. ÜRO Musta mere teraviljaalgatus on toonud osalise lahenduse. Siiski on algatuse laiendamine iseenesest ebakindel ja selle kohaldamisala piirdub praegu üksnes teraviljaga. Sõjaliste operatsioonide jätkumine Moldova idapiiri läheduses ja sellest tulenev transporditaristu hävitamine nendes piirkondades, mis varem olid Moldova ekspordi jaoks transiidialad, on ka lähitulevikus piirav tegur, mis takistab Moldova juurdepääsu traditsioonilistele turgudele.

2.6. ELi ja Ukraina vaheline maanteetranspordi leping

Komisjon esitab peagi ettepaneku nõukogu otsuse kohta, millega määratakse kindlaks liidu seisukoht 29. juunil 2022 Lyonis allkirjastatud Euroopa Liidu ja Ukraina vahelise autokaubaveo lepingu[2] kehtivusaja pikendamise kohta. Eespool nimetatud põhjustel, võttes eelkõige arvesse Moldova rolli solidaarsuskoridoride toimimises ning Ukraina ja Moldova vahelist maanteetranspordi lepingut, leiab komisjon, et Ukrainaga sõlmitava lepingu lõppkuupäev peaks olema sama mis Moldova puhul, st 31. detsember 2025.

3. LIIDU NIMEL VÕETAV SEISUKOHT

Liidu nimel võetav seisukoht peaks toetama käesolevale ettepanekule lisatud ühiskomitee otsuse eelnõu vastuvõtmist.

[2] ELT L 179, 6.7.2022, lk 1.

4. ÕIGUSLIK ALUS

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 218 lõikes 9 on sätestatud, et nõukogu võtab komisjoni [...] ettepaneku põhjal vastu otsuse, millega „[…] kehtestatakse lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku.“

Mõiste „õigusliku toimega aktid“ hõlmab akte, millel on õiguslik toime asjaomase organi suhtes kehtiva rahvusvahelise õiguse normide alusel. Siia hulka kuuluvad ka sellised õiguslikud vahendid, mis ei ole rahvusvahelise õiguse alusel siduvad, kuid mis „võivad mõjutada otsustavalt liidu seadusandja vastu võetud õigusaktide sisu“.

Ühiskomitee on lepinguga, nimelt Euroopa Liidu ja Moldova Vabariigi vahelise autokaubaveo lepinguga loodud organ.

Otsus, mille ühiskomitee peab vastu võtma, on õigusliku toimega akt. Esiteks on kavandatav akt, millega võetakse vastu ühiskomitee töökord, rahvusvahelise õiguse alusel siduv vastavalt lepingu artikli 6 lõigetele 5 ja 6; teiseks on kavandatav akt, millega pikendatakse lepingu kehtivusaega, samuti ka rahvusvahelise õiguse alusel siduv vastavalt lepingu artikli 6 lõigetele 2 ja 5.

Kavandatav akt ei täienda ega muuda lepingu institutsioonilist raamistikku. Seega on esildatud otsuse menetlusõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9.

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava akti eesmärgist ja sisust, mida liidu nimel võetav seisukoht puudutab. Kui kavandatava aktiga taotletakse kahte eesmärki või reguleeritakse kahte valdkonda ning üht neist võib pidada peamiseks või ülekaalukaks, samas kui teine on kõrvalise tähtsusega, peab ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohasel otsusel olema üksainus materiaalõiguslik alus, st peamise või ülekaaluka eesmärgi või valdkonna tõttu nõutav õiguslik alus.

Kavandatud akti peamine eesmärk ja sisu on seotud meretranspordiga.

Seepärast on esildatud otsuse materiaalõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikkel 91.

5. KAVANDATAVA AKTI AVALDAMINE

On asjakohane avaldada ühiskomitee otsus pärast vastuvõtmist *Euroopa Liidu Teatajas*.

2022/0386 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Euroopa Liidu ja Moldova Vabariigi vahelise autokaubaveo lepinguga loodud ühiskomitees seoses ühiskomitee töökorra vastuvõtmisega ja lepingu jätkamisega

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 91 koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Liit allkirjastas Euroopa Liidu ja Moldova Vabariigi vahelise autokaubaveo lepingu[3] (edaspidi „leping“) ja seda kohaldatakse ajutiselt alates 29. juunist 2022.

(2) Lepingu artikli 6 lõikega 1 loodi ühiskomitee, kes jälgib ja kontrollib lepingu kohaldamist ja rakendamist ning vaatab korrapäraselt üle selle toimimise, pidades silmas lepingu eesmärke.

(3) Ühiskomitee võtab vastu töökorra.

(4) Lepingu artikli 5 lõike 1 kohaselt kohaldatakse lepingut kuni 31. märtsini 2023. Ühiskomitee kutsutakse siiski kokku hiljemalt kolm kuud enne lepingu kehtivusaja lõppu, et hinnata lepingu jätkamise vajadust ja teha selle kohta otsus.

(5) Selleks et nii Euroopa Liit kui ka Moldova Vabariik saaksid lepingust jätkuvalt kasu, tuleks lepingut pikendada kuni 31. detsembrini 2025.

(6) Lepingu nõuetekohase rakendamise tagamiseks tuleks võtta vastu ühiskomitee töökord.

(7) Seetõttu peab ühiskomitee oma 15. detsembri 2022. aasta koosolekul võtma vastu otsuse, millega võetakse vastu ühiskomitee töökord ja milles käsitletakse vajadust jätkata lepingut, sealhulgas selle kestust.

(8) On asjakohane määrata kindlaks liidu nimel ühiskomitees võetav seisukoht seoses ühiskomitee töökorra vastuvõtmisega ja lepingu jätkamisega, kuna ühiskomitee otsus on liidu jaoks siduv,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Liidu nimel Euroopa Liidu ja Moldova Vabariigi vahelise autokaubaveo lepingu (edaspidi „leping“) artikli 6 alusel moodustatud ühiskomitees seoses ühiskomitee töökorra vastuvõtmisega ja lepingu jätkamisega, sealhulgas selle kestusega, võetav seisukoht põhineb otsuse eelnõul, mis on lisatud käesolevale otsusele.

[3] ELT L 181, 7.7.2022, lk 4.

Väiksemaid muudatusi ühiskomitee otsuse eelnõus võivad liidu esindajad ühiskomitees teha ilma täiendava nõukogu otsuseta.

Artikkel 2

Ühiskomitee otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja